

Concert din muzica de Bach de Hortensia Papadat-Bengescu (teme fundamentale din roman: boala si moartea)

Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu ce a prezentat ciclul Comanestilor, autor care deschide o traditie in acest sens in literatura romana si in prelungirea unor experiente din literatura europeana (Emile Zola- Les Rougon-Macquart, Roger Martin du Gard- Les Thibault, John Galsworthy- Forsythe Saga), Hortensia Papadat- Bengescu realizeaza un roman ciclic (ciclul Halippilor, care include "Fecioarele despletite", "Concert din muzica de Bach"(1929), "Drumul ascuns").

Ciclul Halippilor formeaza o cronica de familie conceputa unitar, cu eroi prezentati cronologic pe durata intregii lor existente si consacra in literatura romana romanul de analiza psihologica, autoarea abandonand aproape in totalitate vechile metode de creatie.

Elementele esentiale de noutate care contribuie la reusita operei sunt in primul rand inspiratia din mediul citadin, renuntarea la o constructie epica propriu-zisa, la urmarirea unuia sau mai multor fire narrative asa cum se intampla in romanul traditional, urmarirea unor cazuri de constiinta, sau chiar patologice, cu minutiozitatea omului de stiinta, prezentarea aceluiasi fapt din mai multe perspective, aparitia personajului reflector (ce participa la toate intamplarile, fara sa se implice in desfasurarea lor, dar judecandu-le obiectiv pentru cititor) si care au darul de a multiplica punctele de vedere, de a adanci in primul rand observatia in plan moral.

Romanul reprezinta o insumare de secvente epice. Prin prisma romanului ciclic, profilul moral al unor personaje se dezvaluie treptat si abia dupa parcurgerea intregului ciclu cititorul isi poate face o impresie definitiva asupra unuia sau altuia dintre personaje.

Tema o constituie concertul din muzica de Bach, proiectat in casele Elenei Draganescu si care in mai mica sau mai mare masura polarizeaza interesul celorlalte personaje. Serata muzicala este mereu amanata din diverse motive. Concertul va fi condus de un celebru muzician , pe nume Victor Marcian si evenimentul artistic va polariza atentia intregii lumi mondene a capitalei.

Temele fundamentale: boala (suferinta fizica) si moartea

Boala si moartea sunt in romanul Hortensiei Papadat- Bengescu teme fundamentale nu doar din perspectiva personajelor maladive, reprezentand cazuri medicale particulare, exceptii aflate la limita anormalitatii (handicapata Sia avea o malformatie genitila, gemenii Hallipa erau retardati, doctorul Walter devenise frigid) ci si din punctul de vedere al lumii prezentate, o lume mondena la care nu sa mai pune problema acumularii de avere, cu exceptia lui Lica, ci a urcarii rapide pe trepte sociale tot mai inalte. Insa aceasta conjunctura este sufocanta, fara orizont accentuand in acest plan boala trupului care o prevesteste pe cea a spiritului, plafonat de nevoia de mondenitate.

Majoritatea cuplurilor , realizate pe criteriul averii si ascensiunii sociale, se destrama si intretin

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

obligatoriu relatii extraconjugale. Sentimentele autentice se manifesta rar si sunt sortite esecului.

Declinul lumii infatisate de Hortensia Papadat- Bengescu este prevestit in mare masura de existenta printului Maxentiu, un {ultim} reprezentat al boierimii care se stinge treptat sufacota fiind clasa nou-aparuta, burghezia.

Socotelile lui Maxentiu se incheie prost datorita orgoliului sau bolnavicios de a nu arata lumii suferintele fapturii lui debile. O vreme el isi ascunde boala si se incapataneaza sa nu cedeze sfaturilor madicilor. Cand se hotaraste sa le asculte este insa prea tarziu. Maxentiu este victima uriasii sale ambitii de a face fata cererilor mondene alaturi de Ada pe care o uraste cu toate fiinta lui plapanda. Descrierea simptomelor bolii lui Maxentiu au influenta asupra psihologiei lui ca om rasfatat al carui egoism si vanitate sunt in suferinta in conditiile mizere ale unei tuberculoze.

Spaima de moate care-l impresoara din toate partile este indulcita doar de compasiunea pe care Marcian, varul sau, le emana inspre fatura macinata de boala si inraita a lui Maxentiu. El simbolizeaza pieirea stirpei boieresti prin dezagregarea fiziologica.

Aceasta perspectiva este motivata de trecerea catre capitalism ce are loc in timpul vietii scriitoarei. Ea surprinde exact colapsul atat din punct de vedere social cat si cultural.

In cartile sale Hortensia Papadat- Bengescu infatiseaza boala si moartea biologica cu o putere de sugestie tulburatoare, cu accente obsesive, de un pesimism negru. Maxentiu moare de tuberculoza, Lenora face cancer, Sia, septicemie. Se insista mult, uneori prea amanuntit asupra dezagregarii fiziologice a unei lumi ulcerate deopotri de boala si de descompunere morala.

Tot un personaj bolnav psihiceste si bastardul (Sia, Mika-Le, Lica Trubadurul). Bastarzii sunt germeni ai raului, distrug fericirea cuplurilor de indragostiti. Din punct de vedere social sunt indivizi izolati, malformati sufleteste (unii chiar fizic- Sia) detestati si desconsiderati de ceilalti membri ai familiei, fara un statut cert.

Aproape toate personajele bastarde detin un secret familial pe care-l folosesc la momentul oportun, nu dintr-un interes personal ci din placerea maladiva de a comite raul. Cruzimile si gesturile violente ale acestora sunt manifestari ale unor revanse indelung reprimite

Snobismul este un reflex al parvenirii sociale si presupune mimarea conditiei nobiliare, a rafinementului si pastrarea aparentelor de normalitate morala. Burghezia romaneasca de sorginte precara si fara ascendente ilustre vrea sa se impuna cu orice pret, faurindu-si chiar genealogii false. Culmea rafinementului o reprezinta cultura muzicala clasica. Concertul din muzica de Bach constituie un prilej de etalare a aliantelor din lumea mondena, a bogatiilor si a prestigiului fiecarui participant , un mod de verificare si de intarire a prestantei sociale a cuplurilor umane.

Concertul din muzica de Bach va fi un triumf pentru melomani, dar va marca destramarea familiei

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Draganescu. Elena pleaca in strainatate, in compania muzicianului de care se indragosteste, admirandu-l prestanta si virtuoza muzicala.

Autoarea a intreprins o adanca si minutioasa investigare a acestui mediu, cercetandu-l indirect, prin sondaje aparent banale. Caci aproape niciodata nu vom intalni afirmatii directe in lagatura cu cele prezentate, ci numai aluzii vagi; "teoriile" dispar aici cu totul, ramanand ca socitate, ambianta morala a castei sa fie reconstituita doar prin desfasurarea fireasca sau ciudata a "maruntelor taine de alcov" cum le numea G. Calinescu in "Istoria literaturii". Dar cata lumina pot proiecta asupra unei intregi lumi asemenea marunte taine, cu cata clariate apare la Hortensia Papadat Bengescu, din descrierea minutioasa si atenta a unor asemenea taine, agonia trista a unei lumi condamnate, devorata de veninul urii. Caci este o lume sufocata, fara orizont. Un univers inchis, fara nici o zare de lumina, supus unei descompuneri irevocabile. O agonie lunga ce se va termina cu moartea, descompunerea morala si cea fizica influentandu-se reciproc. Nici un alt scriitor roman n-a scris o asemenea tulburatoare literatura a dezagregarii umane. Nicaieri nu intalnim obsedant, sentimentul acut al ireversibilitatii, al imposibilitatii de a gasi vreo iesire spre viata. Lumea aceasta traieste intr-un intuneric deplin in care se aude doar vaietul celor bolnavi- de ambitie, de orgoliu, de amaraciuni inchipuite sau reale, degajand o senzatie acuta de pustiire launtrica. Sunt parca niste condamnati care sapa cu unghiile galerii intr-un glod lipicios spre un drum care nu exista, care se infunda in moarte.

Morbul acestei descompuneri, contrastul intre aparenta si esenta nu se afla numai in trupurile acelora pe care Hortensia Papadat Bengescu pare a-l socoti condamnati, fie ca sunt hibridii unor incrucisari nereusite, ca Maxentiu, fie ca nu pot suporta climatul nou, istovitor in care s-au transplantat, ca Draganescu. Morbul acestei descompuneri isi are culcusul in insusi modul de a gandi si a actiona al personajelor, caci in nici unul din romanele aparute in perioada interbelica nu aflam o critica mai necrutatoare a individualismului burghez, a moralei claselor suprapuse, un proces al imoralitatii funciare sau nu, intentat ca metoda, cu raceala, cu migala cuiva care s-a lepadat de orice pasiune in afara de aceea de a descoperi adevarul.

O astfel de lume, uscata sufleteste, nu poate vibra decat in fata propriilor ei interese sau aspiratii meschine, preocupata de a ascunde cat mai elegant, de a masca cat mai bine adevaratele-i preocupari, apucaturi sau vicii. Scena memorabila a inmormantarii Siei cu care se incheie "Concertul din muzica de Bach" este semnificativa si apoteotica pentru gradul de instrainare la care au ajuns acesti oameni, de esenta lor.

Meschinaria acestei lumi, individualismul ei dezgustator nu puteau fi mai bine evaluate, ca in aceasta scena, unde pe fundalul solemn al muzicii lui Bach, in mijlocul unei biserici, stransi in jurul sicriului Siei, personajele poarta cu emfaza, sub un lustru de parada o existenta precara, vidata de componenta umana, in fata mortii Siei ramanand uscati, nepasatori, pedanti si atat de mici. Coralul de Bach intonat in imensitatea rece si inabusitoare a bisericii este singurul moment impresionant al ceremoniei.